

Återvinningsindustriernas yttrande över Genomförande av reviderade EU-direktiv på avfallsområdet: Rapportering och miljöstraffavgifter, dnr M2019/02091/R

Återvinningsindustrierna, ÅI, har getts möjlighet att svara på ovan nämnda remiss. ÅI är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på drygt 20 miljarder kronor och 6 000 anställda. Medlemsföretagen hanterar drygt 11 miljoner ton avfall och återvinningsmaterial i närmare 500 anmälnings- och tillståndspliktiga anläggningar över hela landet.

Medlemsföretagen inom ÅI genomför i stor utsträckning rapportering av avfallsstatistik på uppdrag av avfallsproducenter i det svenska näringslivet då det ofta är en del i transportuppdrag och helhetslösningar kring avfallshantering.

Nedan lämnas synpunkter på förslagen om rapportering och miljöstraffavgifter.

Sammanfattning

ÅI ser generellt positivt på EU:s reviderade avfallsdirektiv då syftet med direktivet är att förbättra förutsättningarna för en cirkulär ekonomi. Tillgång till tillförlitliga data av hög kvalitet om avfall är en viktig faktor för affärsutvecklingen inom återvinningsindustrin och för tillväxten av cirkulära lösningar. Det är därför viktigt att data samlas in, kommuniceras och hanteras på ett konkurrensneutralt sätt av myndigheter.

ÅI är också positivt inställda till att intentionen i ändringsdirektiven är att förenkla rapporteringskraven. ÅI ser det som viktigt att denna intention höras i arbetet med att utveckla system för de aktörer som skall leverera in statistik i systemen. Det skall vara enkelt, men också säkert utifrån ett affärsmässigt sekretessperspektiv. Utgångspunkten vid val av system får i första inte vara myndigheternas initiala arbetsbörda för att utveckla effektiva rapporteringskanaler. ÅI anser att utgångspunkten vid val av system och rapporteringslösningar måste utgå från en långsiktig målbild där statistiken har en roll som beslutsunderlag för framtida styrmedel och investeringar. Inte ett kortsiktigt perspektiv med lösningar som inom snar framtid ändå kan behöva ändras.

Nedan sammanfattas ÅI:s synpunkter och förslag. Dessa utvecklas vidare i efterföljande texter.

ÅI avstyrker förslaget om att kommunalt avfall skall rapporteras in till Avfall Web, som är ett system framtaget av en branschorganisation för kommunala bolag. (Avfall Sverige företräder kommunala avfallsbolag som många gånger konkurrerar med privata avfallsaktörer). Förslaget reser frågetecken kring sekretess av affärshemligheter. ÅI har också svårt att se hur detta system skall samverka med andra system som Naturvårdsverket nu bygger upp för rapportering av andra avfallsströmmar, exempelvis för spårbarhet mm.

ÅI avstyrker formuleringen vad gäller miljöstraffavgift enligt förslaget i 11 kap 8 c § i förslag till förordning om ändring i förordningen om miljöstraffavgifter. Det måste förtydligas vad som avses med att "vara försenad". Likaså måste det förtydligas vem som bär ansvaret för anteckningarna då det ofta sker via ombud och i flera steg i en hanteringskedja. Likaså bör tiden för ikraftträdande av paragrafen förlängas ytterligare ett halvår till 1 juli 2022 då det är en mer rimlig tid för att få ett fungerande system för spårbarhet av farligt avfall på plats.

ÅI föreslår att internationella sjötransporter undantas från miljöstraffavgift enligt förslaget till 11 kap. 8 b § i förordningen om miljöstraffavgifter då krav om svenskt transporttillstånd att transportera avfall strider mot FN:s havsrättskommission UNCLOS.

ÅI föreslår att Naturvårdsverket och regeringen tar ett samlat grepp kring rapportering av avfall och annan miljödata utifrån ett långsiktigt digitaliseringsperspektiv som också bör vara en del av en nationell strategi för cirkulär ekonomi. ÅI föreslår vidare att infrastrukturdepartementet, som är ansvarigt för Sveriges digitaliseringspolitik, involveras i utvecklingen av miljö- och avfallsrapportering som bas för en cirkulär ekonomi då området har ett nära samband med näringsliv, innovation och samverkan mellan offentlig sektor och näringsliv. ÅI anser det lämpligt att påbörja denna process i samband med revideringen av rapporteringsbestämmelser för alla producentansvar som skall påbörjas framöver.

1. Rapportering av kommunalt avfall

Uttrycket kommunalt avfall är utvecklat för att skapa förutsättningar för likartad och jämförbar statistik inom och mellan EU-länder. Det är inte kopplat till en reglering om vem som ansvarar för hanteringen av avfallet. Detta är enligt ÅI en viktig grundbult då varje verksamheter bör ha äganderätt till sitt eget avfall för att kunna välja den avfallshantering som bäst passar verksamhetens förutsättning och miljömål. För närvarande har miljödepartementet inte föreslagit en fullständig avreglering av verksamhetsavfall. Däremot föreslås att verksamheter som producerar kommunalt avfall skall kunna göra en anmälan till kommunen om att annan entreprenör omhändertar avfallet, ett så kallat frival. Detta är ett steg i rätt riktning, även om ÅI förespråkar total avreglering för verksamheter. Det är emellertid oroväckande att Naturvårdsverket föreslår att kommunerna skall använda branschorganisationens Avfall Sveriges statistikverktyg Avfall Web för rapportering till Naturvårdsverket. Avfall Sverige företräder kommunala avfallsbolag som många gånger

konkurrerar med privata avfallsaktörer. Kommunala bolag har också i vissa kommuner uppdraget att sammanställa avfallsstatistik för kommunernas räkning. Kommunens roller sammanblandas och ett kommunalt bolag får ibland rollen att utöva uppdrag för den kommunala miljömyndighetens räkning.

I det förslag som anges i promemorian nämns inte denna problematik. ÅI anser det anmärkningsvärt att det i förslaget inte anges att frågor om sekretess måste hanteras. Information om avfallsvolymer och hos vem de hämtas är företagshemlig information som inte kan lämnas i händerna på kommunala bolag då de är konkurrenter eftersom de också bedriver verksamhet på den privata marknaden.

Naturvårdsverket vill inte ta ansvar för insamling av statistik från avfallsproducenter och avfallsentreprenörer då myndigheten anser att det skulle innebära ett stort merarbete eftersom det inte finns upparbetade rutiner för detta i dag. ÅI ställer sig frågan om någon närmare analys har genomförts av detta och hur stort merarbetet skulle bli? Detta måste jämföras med behovet av att säkerställa att statistik inte kommer i orätta händer och missbrukas.

ÅI vill också påpeka att när statistik väl finns i ett system kan det användas även för andra ändamål som nämns i promemorian, t ex inom ramen för tillsyn, för måluppföljning och vid framtagande av kommunala avfallsplaner. Detta oavsett vem som tillhandahåller systemet. Avfall Webs systemlösning är således inte en förutsättning för att ett mervärde av data från systemet kan skapas.

ÅI har inget principiellt emot att rapportering sköts av kommunerna, men det måste ske i ett neutralt system som tillhandahålls av Naturvårdsverket där företag som hanterar frivalsfraktioner kan vara säkra på att information från dem hanteras på ett sekretessmässigt säkert sätt.

2. Miljösanktionsavgift för försenad rapportering av avfall

I förordningen om miljösanktionsavgifter föreslås i 11 kap 8c § att miljösanktionsavgift skall utgå om man är försenad med att lämna uppgifter som skall antecknas i enligt med 54-54e §§ i Avfallsförordningen (2011:927). Vi vill uppmärksamma departementet på att paragrafen är mycket svårtolkad då det inte framgår vad som avses med "*att vara försenad*". Det måste finnas tydligare tidsangivelse om vad som avses, alternativt hänvisning till systemet för spårbarhet av avfall. Vi vill också uppmärksamma departementet om att tiden för ikraftträdande av paragrafen är för kort. Det är ett komplext system som skall vara på plats och det är många frågor som skall utredas och prövas innan systemet fungerar på ett tillräckligt tillfredsställande sätt så att sanktionsavgift kan utgå. ÅI föreslår därför att tiden för ikraftträdande förlängs ytterligare ett halvår.

3. Angående miljösanktionsavgift och internationella sjötransporter

ÅI ser positivt på förslaget till regelförenkling innebärande ett avskaffande av straffbestämmelse och istället ett införande av miljösanktionsavgift för den som anlitar

transportör som inte har anmält eller som saknar tillstånd att hantera avfall enligt förslag till ny 11 kap. 8 b § i förordningen om miljö sanktioner. ÅI vill emellertid i detta sammanhang lyfta en problematik kring tolkning av kravet på transporttillstånd vad gäller utförsel och export av avfall genom internationella sjötransporter från svenska hamnar, dvs. avfallstransporter som sker från svenska utskeppningshamnar ut till internationellt vatten. Lokala tillsynsmyndigheter kräver att dessa internationella transporter skall ha svenskt transporttillstånd då de inte finns undantagna i 36 § avfallsförordningen. Vi vill uppmärksamma departementet om att denna tolkning kan strida mot artiklarna 17 och 18 i Förenta Nationernas havsrättskonvention (UNCLOS)¹. Där anges att fartyg har en fundamental rätt att anlöpa hamnar så länge de inte stör kuststatens fred, ordning eller säkerhet. I artikel 19 lämnas en uppräkningslista av handlingar inom territorialhavet, som skall anses störa kuststatens fred, ordning eller säkerhet (punkt 2 a-l). Denna lista av handlingar är uttömmande och det finns inget i denna uppräkningslista som kan hänföras till transporttillstånd. ÅI anser att Sverige inte kan kräva att fartyg i internationell sjöfart skall ha svenska tillstånd för avfallstransporter, om fartyget enligt flaggstatens och internationella regler har rätt att transportera det aktuella godset. Det kan i sammanhanget nämnas att andra stora hamnstater med stort utflöde av internationella fartygstransporter av avfall, exempelvis Nederländerna, har inte detta krav.

Om den tolkning som vissa tillsynsmyndigheter har gett prov på vidhålls kommer det att bli praktiskt omöjligt att skeppa ut avfall från svenska hamnar. Detta på grund av hur internationella sjötransporter idag går till. När dessa beställs vet man inte vilket rederi som kommer att utföra transporten, utan det får man reda på ett par veckor innan lasten skall lastas. Det rör sig då vanligtvis om fartyg som är flaggade utanför Europa och det är i praktiken ofta omöjligt att få dem att ansöka om tillstånd för avfallstransporter i Sverige och man riskerar att de väljer andra laster istället. Den aktuella tolkningen av lagstiftningen innebär således en konkurrensnackdel både för svensk återvinningsindustri och svenska hamnar. Eftersom efterfrågan på återvunnet material i stor utsträckning finns utomlands kommer en större del av exporten av återvunna råvaror att få ske med lastbil till hamnar utanför Sverige, med högre kostnader och större miljöpåverkan som följd.

Det är således mycket viktigt att det tydliggörs hur reglerna skall tolkas. Ett sätt är att tydliggöra att dessa transporter undantas från miljö sanktionsavgift.

4. Samlad digitaliseringsstrategi för hantering av miljö- och avfallsdata

För att få ut största möjliga nytta av statistik som skall rapporteras in till myndigheter är det viktigt att rapporteringen följs upp och kopplar till mål som samhället vill uppnå. Statistiken kan då verka som underlag för åtgärder, exempelvis i form av styrmedel, för att driva

---

¹ <https://www.regeringen.se/49c846/contentassets/c2ebc991a93145f6a9789b1e9aa0590f/forenta-nationernas-havsrattskonvention-montego-bay-den-10-december-1982-och-avtalet-om-genomforande-av-del-xi-i-denna-konvention>

utvecklingen åt önskat håll. Inom avfallsområdet sätts många gånger mål på EU-nivå som miljödepartementet och Naturvårdsverket får ansvar för att implementera. Likaså regler om journalföring och rapportering. Ett utmanande område som Sverige nu måste hantera bättre då vi tillhör de sämsta länderna inom EU är bygg- och rivningsavfall. Oaktat detta är det viktigt att Sverige ur ett nationellt perspektiv har ett synsätt innebärande att samhället skall få ut mesta möjliga av det administrativa arbete som läggs ned. Synsättet får inte vara att enbart leva upp till EU-krav inom enskilda områden där arbetet många gånger bedrivs i stuprör. I dagsläget får företag genomföra viss dubbelrapportering i olika system som alla tillhandahålls av Naturvårdsverket och där det borde finnas bättre möjligheter att enbart rapportera en gång. Ett exempel är anläggningar som måste rapportera både i miljörapporteringsportalen och i enskilda system för avfallsrapportering. ÅI önskar därför på sikt en övergripande digitaliseringsplan inom miljö- och avfallsområdet som också kopplar till en tydlig strategi för cirkulär ekonomi. Infrastrukturdepartementet och näringsdepartementet bör ha självklara roller i detta då kompetens finns där som saknas på miljödepartementet och Naturvårdsverket.

En svensk, tydlig strategi inom området ger fördelar i EU-arbetet och vid framtagandet av svenska positioner. Om Sverige själva har en tydlig strategi och vision framtagen tillsammans med det svenska näringslivet kan den lättare förankras inom EU. En sådan process underlättar även framtida implementeringar av regler, vilket gör att snabba lösningar på grund av EU:s tidsplaner för implementering kan undvikas.

Stockholm den 27 februari 2020

Viveke Ihd
Återvinningsindustrierna